

Paulus' verdedigingsrede tegenover Agrippa

Handelingen 26:1-32

Nadat Paulus van Agrippa toestemming had gekregen om voor zichzelf te spreken, strekte hij zijn hand uit en verdedigde hij zich (vs. 1). De verantwoording van de apostel kan in vijf punten worden samengevat:

1. Een inleiding, waarin hij uiting geeft aan zijn vreugde zich te mogen verdedigen voor Agrippa, een kenner van de Joodse gebruiken en twistvragen (vs. 2-3).
2. Een beknopt overzicht van zijn vroegere levenswandel, en de reden van zijn gevangenneming (vs. 4-8).
3. Zijn optreden als christenvervolger en het gezicht dat hij had toen hij op weg was naar Damascus (vs. 9-18).
4. Zijn gehoorzaamheid aan het hemelse gezicht (vs. 19-23).
5. Paulus' beroep op het geweten van Agrippa (vs. 24-29).

Paulus begon zijn rede met het uitspreken van zijn vertrouwen tegenover Agrippa, omdat die op de hoogte was van Joodse gebruiken en twistvragen. Hoewel Agrippa weinig belang stelde in godsdienstige zaken, was hij hiervan beter op de hoogte dan Festus.

Paulus' vroegere levenswandel

Vers 4-8. Na een verzoek aan de koning om hem geduldig aan te horen, begon Paulus te vertellen over zijn levenswandel van jongs af aan. Zijn jeugdijaren, die hij in Tarsus had doorgebracht, sloeg hij hierbij over. Voor zijn verdediging telden alleen de jaren die hij in Jeruzalem had doorgebracht – “*vanaf het begin onder mijn volk en in Jeruzalem*” (vs. 4). Alle Joden kenden hem uit die tijd. Niemand van hen kon beweren dat hij zijn volk en hun godsdienst had verloochend. Integendeel, hij had behoord tot de strengste sekte van hun godsdienst, de Farizeeën, en had ook geleefd als een farizeeër (vs. 5). Paulus zegt hier ‘onze’ godsdienst. Hij drukt daarmee uit dat hij zich nog altijd met de Joden vereenzelvigde. Hij bleef in hart en nieren een Jood. Van het verleden ging Paulus over op het heden: “*En nu sta ik terecht wegens de hoop van de belofte door God aan onze vaders gedaan*” (vs. 6).

Terwijl de verstandhouding vroeger goed was, stond hij nu terecht wegens ‘*de hoop van de belofte*’, dat is de verwachting van de beloofde Messias. Paulus stond dus niet terecht omdat hij een vijand van de Joden was, maar omdat hij ‘de hoop’, de lang verwachte Messias, predikte: Christus die gestorven is en uit de doden is opgestaan. De Joden geloofden echter niet in de Heer Jezus. Zij hadden Hem laten kruisigen, en van Zijn opwekking uit de doden wilden zij niets weten. Dit werd door hen als ‘ongelofelijk’ geacht (vs. 8). Dit was echter in strijd met de Joodse leer. Geloofden zij dan niet in een God die doden opwekte? Hadden zij daarvan geen voorbeelden in de Tora (vgl. 1 Kon. 17:22; 2 Kon. 4:35)? Werd het geloof in de algemene opstanding van de doden niet door de meeste Joden gedeeld (vgl. Hand. 24:15)? Hoe konden zij dan de opwekking van de Heer Jezus uit de doden als ongelofelijk beschouwen?

Paulus de christenvervolger

Vers 9-11. Toen Paulus in aanraking kwam met het christendom, sloot hij zich niet meteen bij hen aan maar vervolgde hen zo krachtig mogelijk. Hij meende bij zichzelf dat hij tegen de naam van Jezus de Nazoreeër veel vijandigs moest doen (vs. 9). Hij zag het als zijn plicht velen van de heiligen in de gevangenis op te sluiten, waartoe hij volmacht van de overpriesters had ontvangen; en als zij werden gedood, stemde hij ervoor (vs. 10). Hij betitelt de christenen eervol als ‘heiligen’ (vgl. Hand. 9:13), om aan te tonen hoe verkeerd zijn handelwijze destijds was geweest. In alle synagogen strafte hij de christenen. Volgens Handelingen 22:19 bestond deze bestraffing uit het geselen van de gelovigen. Hij deed dit om hen tot lastering te dwingen; dat wil zeggen om hen de naam van de Heer Jezus te doen lasteren. Bovenmate woedde hij tegen hen en vervolgde hen tot zelfs in de buitenlandse steden (vs. 11).

Paulus' bekering

Vers 12-18. Dit is de derde keer in het boek Handelingen dat Paulus over zijn bekering spreekt. Net als in Handelingen 22:6 zegt hij dat de verschijning van de Heer Jezus midden op de dag had plaatsgevonden

(vs. 13). De glans van het licht wordt hier krachtiger omschreven dan in Handelingen 9:3 en 22:6: “sterker dan de glans van de zon”. Hoewel de zon op het moment van de verschijning haar volle kracht had, was het wonderbare licht uit de hemel nog sterker. Deze verschijning was zó overweldigend dat allen op de grond vielen (vs. 14).

Paulus hoorde een stem tot hem zeggen in de Hebreeuwse taal: “Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij?” Er wordt in de verzen 14-18 geen melding gemaakt van Ananias. De Heer sprak hier rechtstreeks tot Paulus, en pas later door tussenkomst van Ananias. Op de vraag van Paulus wie het was die tot hem sprak, kreeg hij als antwoord: “Ik ben Jezus die jij vervolgt” (vs. 15). De Heer Jezus vereenzelvigde Zich met de vervolgte gemeente. Vervolging van de gemeente betekent dus vervolging van de Heer Zelf. Dit kan ook niet anders, want Hij is het Hoofd van het lichaam, de gemeente (Kol. 1:18).

Nadat de Heer Zichzelf aan Paulus had geopenbaard, zei Hij: “Maar sta op en ga op je voeten staan; want daartoe ben ik je verschenen, om je voor te bestemmen tot een dienaar en getuige zowel wat je van Mij hebt gezien als van dat waarin Ik je zal verschijnen” (vs. 16). Van een vervolger veranderde Paulus in een dienaar en getuige van de Heer Jezus. Wonderbare genade! De Heer nam hem weg uit het volk (de Joden) en uit de volken (de heidenen), tot welke Hij hem zou zenden om hun ogen te openen, “opdat zij zich bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht van de satan tot God; opdat zij vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden ontvangen door geloof in Hem” (vs. 17-18).

De tegenstelling licht en duisternis, God en Satan komen vaker voor in het Nieuwe Testament, en vooral in de brieven van Paulus (vgl. Kol. 1:12vv.; Ef. 2:2; 5:8; 2 Kor. 4:4,6). Dit tekent de toestand van de mens vóór en ná zijn bekering. Door het geloof in de Heer Jezus ontvangen verloren mensen vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden. Het erfdeel waarover de Heer Jezus spreekt, heeft geen betrekking op de zegeningen op aarde, het is het ‘hemels’ erfdeel *in het licht* (Kol. 1:12). Het erfdeel dat wij met de Heer zullen bezitten als Hij over alle dingen zal regeren.

Paulus’ gehoorzaamheid aan het hemelse gezicht

Vers 19-23. Paulus had uiteengezet wat hij vóór zijn bekering deed, hier vertelt hij wat hij deed ná zijn bekering. Ten eerste zegt hij dat hij niet ongehoorzaam is geweest aan het hemelse gezicht. Vanaf zijn bekering werd hij gekenmerkt door gehoorzaamheid. In gehoorzaamheid deed hij wat de Heer hem had opgedragen. Vanaf dat moment was hij een dienaar en getuige van de opgestane Heer. Als we ons bekeren en de Heer Jezus in ons leven komt, verandert alles. Vanaf

dat moment heeft Hij gezag over ons leven. Hij is de Heer van ons leven.

Na zijn bekering ging Paulus meteen aan de slag: “ik heb eerst hun die in Damascus en in Jeruzalem waren verkondigd, dat zij berouw moesten hebben en zich tot God bekeren en werken doen, de bekering waardig” (vs. 20). Over Paulus’ prediking in Damascus en in Jeruzalem worden wij ingelicht in Handelingen 9:20-29. Hij riep de Joden en de volken ertoe op berouw te hebben. Zij moesten zich tot God bekeren en werken doen, de bekering waardig (vs. 20). Dit was de reden dat de Joden hem in de tempel hadden gegrepen en hadden geprobeerd hem om te brengen (vs. 21). De eigenlijke reden waarom de Joden hem gegrepen hadden, was niet de ontheiliging van de tempel, *maar zijn prediking aan de volken*. Volgens hen had hij zijn volk verraden (vgl. 1 Tess. 2:16).

Dankzij Gods hulp was de apostel niet omgekomen. Daarom kon hij ook tot op die dag getuigenis afleggen tegenover groot en klein (vs. 22a). Niemand van de Joden kon hem beschuldigen dat hij iets gezegd had, behalve wat de profeten en Mozes hadden gesproken dat er zou gebeuren, nl. dat de Christus moest lijden en dat Hij als eerste uit de opstanding van de doden een licht zou verkondigen zowel aan het volk als aan de volken (vs. 22b-23). Wat Mozes en de profeten als toekomstige gebeurtenissen hadden voorgezegd, daarvan predikte Paulus de vervulling. De twee voornaamste waarheden die de Joden vijandig stemden waren deze:

1. Dat de Messias (Christus) moest lijden, sterven en opstaan uit de doden.
2. Dat Hij als eerste door de opstanding uit de doden het licht aan Israël *en de volken* verkondigde.

De Joden namen niet alleen aanstoot aan Jezus’ smadelijke dood aan het kruis (vgl. 1 Kor. 1:23), maar ook aan Zijn opstanding en genadevol handelen ten opzichte van de volken.

Paulus’ beroep op Agrippa

Vers 24-32. Tot dan toe had Paulus ongestoord kunnen spreken, maar nu werd hij onderbroken. Echter niet door Agrippa, tot wie de rede gericht was, maar door Festus die met luider stem zei: “U spreekt wartaal, Paulus, uw grote geleerdheid brengt u tot waanzin” (vs. 24). Paulus predikte Christus, de Gekruisigde, voor Joden een aanleiding tot vallen en *voor volken een dwaasheid* (1 Kor. 1:23). Een gekruisigde en opgestane Christus ging er bij de Romein Festus niet in, dit was in zijn ogen dwaasheid (vgl. Hand. 17:32). Dit kon Paulus toch niet serieus menen? Wie zoiets geloofde moest wel waanzinnig zijn. En dat de volken, dus ook de Romeinen, de waarheid zouden horen door een Jood, leek hem al even dwaas. Toen Festus dit alles hoorde, kon hij zich niet bedwingen. Hij verloor zijn zelfbeheersing en schreef de ‘wartaal’ van Paulus toe

aan zijn grote geleerdheid (lett.: de vele letters of geschriften).

Paulus weerlegt de opmerking van Festus echter met de woorden: *“Ik spreek geen wartaal, hoogedele Festus, maar ik uit woorden van waarheid en gezond verstand”* (vs. 25). De apostel ontkent niet alleen dat hij wartaal spreekt, maar hij zegt dat hij *woorden van waarheid en gezond verstand* gesproken heeft. Festus, die even sceptisch stond tegenover de waarheid als zijn voorganger Pilatus (vgl. Joh. 18:38), moest dus begrijpen dat de dingen waarover Paulus sprak geen voortbrengselen waren van een verward brein, maar dat het *de waarheid* was.

“De natuurlijke mens neemt niet aan wat van de Geest van God is, want het is hem dwaasheid, en hij kan het niet begrijpen omdat het geestelijk beoordeeld wordt” (1 Kor. 1:14). Festus is het levende bewijs dat de geestelijke dingen dwaasheid zijn voor de natuurlijke mens. Iemand die niet opnieuw geboren is, denkt dan ook dat christenen niet goed bij hun verstand zijn – een stelletje dwazen!

In vers 26 richt Paulus zich weer tot Agrippa en herinnert Festus eraan dat hij eigenlijk *tegenover de koning* (Agrippa) het woord voerde. Deze was immers op de hoogte van de Joodse gebruiken en twistvragen (vs. 3). Ook kende hij de feiten waarover Paulus sprak, namelijk de dood en opstanding van Christus, de gebeurtenissen op de Pinksterdag, de prediking van de apostelen enz. Niets van deze dingen was voor hem verborgen. Alles had zich immers in Jeruzalem afgespeeld. Paulus sprak met zo'n overtuigingskracht, dat de koning hem moeilijk kon tegenspreken: *“Geloof u, koning Agrippa, de profeten? Ik weet dat u hen gelooft”* (vs. 27).

Agrippa werd gedwongen kleur te bekennen. Hij was immers een Jood, en als koning was hij de beschermer van de tempel. Hij kon moeilijk het geloof in de profeten loochenen. Welnu, wanneer hij geloofde in de profeten, dan moest hij ook de voorzeggingen over het lijden, de dood en opstanding van Christus aannemen. Agrippa stond met zijn mond vol tanden en antwoordde: *“Straks zou u mij nog door uw overreding christen maken”* (vs. 28). Dit soort opmerkingen worden gemaakt door mensen die hun gezicht niet willen verliezen. De woorden van Paulus hadden hun doel niet gemist. Wat nog restte was een ironische opmerking om de omstanders aan het lachen te brengen. Paulus liet zich echter niet van de wijs brengen en bleef ad rem: *“Ik zou God wel willen bidden dat én straks én voor lange tijd niet alleen u, maar ook allen die mij vandaag horen, zodanig werden zoals ook ik ben, uitgezonderd deze boeien”* (vs. 29). In zijn antwoord richtte Paulus zich niet alleen tot Agrippa, maar tot alle aanwezigen. Hij wenste dat zij zodanig mochten worden zoals ook hij was, *uitgezonderd zijn boeien*. Deze toevoeging is ironisch bedoeld. Veel christenen krimpen in elkaar als er ironische dingen over hen worden gezegd. Nergens voor nodig! Paulus laat zien dat je ironie best mag bestijden met ironie.

Het was de koning, die het eerst opstond en daardoor een einde maakte aan de vergadering. Blijkbaar was het gesprek voor hem onaangenaam verlopen. Tegen Paulus was hij niet opgewassen. Daarna stonden ook de stadhouder, Bernice en de overige aanwezigen op (vs. 30). Na zich te hebben teruggetrokken, waren zij van mening dat Paulus geen dood of gevangenschap verdiend had (vs. 31). Agrippa was zelfs van mening dat de stadhouder hem had kunnen vrijlaten, als hij zich niet op de keizer had beroepen (vs. 32). Nu was hij echter aan de rechtsmacht van de stadhouder onttrokken. Het oordeel van Agrippa was zonder twijfel van invloed op de inhoud van de brief die Festus aan de keizer richtte. We zullen later zien dat Paulus tijdens zijn gevangenschap in Rome welwillend behandeld werd (Hand. 28:16).

Om over na te denken

“Maar ik heb eerst hun die in Damascus en in Jeruzalem waren en in het hele land van Judea en aan de volken verkondigd, dat zij berouw moesten hebben en zich tot God bekeren en werken doen, de bekering waardig” (Hand. 26:20).

De boodschap die Paulus verkondigde, week nogal af van het evangelie dat vandaag de dag vaak gepredikt wordt; en dat kunnen we als volgt samenvatten: ‘God is liefde. Wil je gelukkig worden? Laat Jezus dan toe in je leven, en God zal in al je behoeften voorzien’. Natuurlijk zit daar een kern van waarheid in, maar er worden wel een paar essentiële dingen weggelaten:

- a. Heb berouw over je zonden.
- b. Bekeer je tot God.
- c. Doe werken, de bekering waardig.

Het ‘nieuwe’ evangelie sluit aan bij de behoeften van de natuurlijke mens, het is een middel om gelukkig te worden. Om zoveel mogelijk mensen over de streep te trekken, wordt het evangelie aantrekkelijk gemaakt. Begrippen als zonde, berouw, bekering, en werken die de bekering waardig zijn, passen niet in dit hedendaagse evangelie. Dat zou de mensen alleen maar afstoten! *“Blijf laagdrempelig en maak de boodschap zo aantrekkelijk mogelijk”*, is het devies. De filosofie achter deze ‘gemeentegroei-idee’ is als volgt: probeer de gunst van de mensen te winnen door hun een ‘klantvriendelijk’ evangelie te verkondigen.

In het begin had de gemeente inderdaad gunst bij het hele volk, en de Heer voegde dagelijks bijeen die behouden werden (Hand. 2:47). Maar de gemeente had deze ‘gunst’ van het volk niet gewonnen door zich aan het volk aan te passen of laagdrempelig te worden. Integendeel, de gemeente was zó heilig dat niemand het aandurfde zich onbekeerd bij hen te voegen (Hand. 5:13). Paulus en de andere apostelen zijn niet langer het voorbeeld in de christenheid (vgl. 2 Tim. 3:10). Zij hebben plaatsgemaakt voor allerlei marketingmanagers uit het bedrijfsleven; dit is tenminste een gevaarlijke trend binnen het huidige christendom. Uit het zaad van

het klantvriendelijke evangelie ontspruit Laodicea; dat betekent: rechten van het volk (Openb. 3:14-22). Misschien iets om over na te denken?

Oude Sporen 2010

